

KOBİLGİ**Prof. Dr.
Volkan Demir**Galatasaray Üniversitesi
İİBF, İşletme Bölümü,
Muhasebe-Finansman
Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi
vdemir@gsu.edu.tr

FİNANSAL TABLOLAR BASİTCE NASIL ANALİZ EDİLİR? (BİLANÇO NASIL OKUNUR?)

Bu ay; KOBİ niteliğindeki işletmelerin ortak ve yöneticilerinin finansal tablolarını basitçe nasıl analiz edebilecekleri konusunda değineceğiz. İş hayatında genellikle “bilanço okuma” olarak ifade edilen bu konu KOBİ’lerin en fazla ihtiyacı olan konulardandır.

En fazla kullanılan finansal tablolar hangileridir?

KOBİ’lerin en fazla ihtiyaç duyduğu finansal tablolar Bilanço ve Kar/Zarar Tablosudur. Ancak Nakit akış tablosunun da bu tablolar kadar önemli olduğunu unutmamak gerekir.

Bilanço: Aktifte yer alan varlıklar anında ve değerini koruyarak paraya çevrilebilme durumuna göre, likitten en az likide; pasifte yer alan kaynaklar da vadesine göre, kısa vadeli kaynaklardan uzun vadeli kaynaklara doğru sıralanır ve ortakların sahiplik haklarını gösteren özkaynaklar en uzun vadeli kaynak olarak sıralanır. **(Tablo 1)**

**TABLO
1**

BİLANÇO

VARLIKLAR (AKTİF)	KAYNAKLAR (PASİF)
DÖNEN VARLIKLAR	KISA VADELİ BORÇLAR UZUN VADELİ BORÇLAR
DURAN VARLIKLAR	ÖZKAYNAKLAR
AKTİF TOPLAM	PASİF TOPLAM

Kâr/Zarar tablosu işletmenin ilgili dönem ait gelir ve giderleri ile kar ve zararlarının raporlandığı tablodur. Her işletmenin belirli dönemlerde analiz etmesinde fayda vardır. **(Tablo 2)**

Finansal Analiz Teknikleri

Finansal analizde kullanılan teknikler dört grupta toplanmaktadır.

Karşılaştırmalı Tablolar Analizi (Yatay Analiz): Bu yöntemde en az iki döneme ait finansal tablolardaki tutarlar yan yana getirilerek, hesap kalemlerindeki değişimler tutar ve yüzde olarak hesaplanır.

Dikey Analiz (Yüzde Yöntemi ile Analiz): Dikey analizde analiz edilecek finansal tablodaki tutarlardan birinin 100 kabul edilmesiyle, diğer tutarların bu bütün içindeki payları hesaplanır. Böylelikle hesap kalemlerinin göreceli önemleri tespit edilmiş olur.

KÂR/ZARAR (GELİR) TABLOSUNDAKİ TEMEL UNUSURLAR

**TABLO
2**

Esas Faaliyet Gelirleri
(Satışların Maliyeti)
Brüt Kar (Zarar)
(Faaliyet Giderleri)
Faaliyet Karı (Zararı)
Diğer Olağan Gelirler
(Diğer Olağan Giderler)
(Finansman Giderleri)
Olağan Kar/Zarar
Olağandışı Gelir ve Karlar
(Olağandışı Gider ve Zararlar)
Vergi Öncesi Dönem Karı (Zararı)
(Vergi Karşılığı)
Vergi Sonrası Dönem Net Karı (Zararı)

Trend Analizi (Eğilim Yüzdeleri Yöntemi): Trend analizi finansal tablolarda yer alan kalemlerin zaman içinde göstermiş oldukları eğilimlerin incelenmesi esasına dayanır. Bu yöntemde, işletmenin geçmişteki finansal ve ekonomik yapısı değerlendirilerek gelecek için tahminde bulunulur ve gelecek faaliyetleri planlanır.

Oran Analizi: Oran yöntemi ile analizde, finansal tablolarda yer alan hesap kalemleri arasında matematiksel ilişki kurularak işletmenin finansal yapısı ve faaliyet sonuçları hakkında sonuca varılmaya çalışılır. Bu yöntemde, finansal tablolarda yer alan hesap kalemleri birbirinin yüzdesi ve katı olarak belirlenir, bu yüzde ve katsayılar olması gereken yüzde ve katsayılarla karşılaştırılarak analiz edilir. Hesaplamalar sonucu elde edilen oranların yeterli veya yetersiz olarak değerlendirilebilmesi için bazı ölçülerle karşılaştırılması gerekir. Bu ölçüler:

- Genel kabul görmüş ölçüler (bilimsel standartlar)
- Geçmiş dönem verileri (tarihi standartlar)
- İşletmenin içinde bulunduğu sektör için geliştirilen ölçüler (sanayi standartları)

LİKİDİTE ORANLARI: Likidite oranları, işletmenin kısa vadeli borçlarını geri ödeyebilme gücünü ve işletme sermayesinin yeterliliğini tespit etmede kullanılır. **(Tablo 3)**

TABLO 3		Minimum Beklenen
Cari Oran	Dönen Varlıklar Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1,5
Likidite Oranı	Dönen Varlıklar - Stoklar Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1
Nakit Oran	Hazır Değerler + Menkul Kıymetler Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	0,20

FAALİYET ORANLARI: Faaliyet oranları, işletmenin varlıklarını etkin kullanıp kullanmadığını ölçmeye yarayan oranlardır. Bu oranlar, net satışlar ile çeşitli varlık kalemleri arasındaki ilişkiyi inceler. Faaliyet oranlarının analiz edilmesi, özellikle işletmenin kısa vadeli yabancı kaynak ödeme gücünün değerlendirilmesine katkı sağlamaktadır. **(Tablo 4)**

TABLO 4		Beklenen
Stok Devir Hızı	Satışların Maliyeti Ortalama Stoklar	Yüksek
Ortalama Stokta Kalma Süresi	360 Stok Devir Hızı	Düşük
Alacak Devir Hızı	Net Satışlar Ortalama Ticari Alacaklar	Yüksek
Ortalama Tahsilat Süresi	360 Alacak Devir Hızı	Düşük
Aktif Devir Hızı	Net Satışlar Ortalama Aktif Toplamı	Yüksek
Özkaynak Devir Hızı	Net Satışlar Ortalama Özkaynaklar	Yüksek
Maddi Duran Varlık Devir Hızı	Net Satışlar Ortalama M. Duran Varlıklar	Yüksek

FİNANSAL YAPI ORANLARI: Finansal yapı oranları işletmenin pasif yapısını ortaya koyan oranlardır. İşletmenin pasifi yabancı kaynaklar ve özkaynaklardan oluşmaktadır.

Yöneticilerin, işletmenin faaliyetlerine uygun olarak yabancı kaynak ve özkaynak dengesini optimal düzeyde belirlemesi gerekir.

- Finansal yapı oranları analiz edilerek;
 - Yabancı kaynak - özkaynak dengesi
 - Uzun vadeli borç ödeyebilme gücü ve
 - Özkaynakların yeterliliği
- konularında karar verilmeye çalışılır. **(Tablo 5)**

TABLO 5		Beklenen
Finansal Kaldıraç	Yabancı Kaynaklar Aktif Toplamı	0,50'den Az Olması
Özkaynak Oranı	Özkaynaklar Aktif Toplamı	0,50'den Fazla Olması

KARLILIK ORANLARI: Karlılık oranları, işletmenin faaliyetleri sonucunda elde ettiği başarının ölçülmesi için kullanılmaktadır. Karlılık oranları, aynı zamanda, yönetici performansının değerlendirilmesinde de kullanılır. Bu oranlar, karın satışlar, özkaynaklar, varlıklar ve ortakla ilişkilerinden yola çıkılarak hesaplanabilir. **(Tablo 6)**

SONUÇ

Özellikle KOBİ'lerin büyük bir kısmında muhasebe ve finansal tablolar muhasebecilerin devletin kurumlarına sundukları belgelerden bazıları olarak bilinmektedir. Doğal olarak da birçok KOBİ ve ortağı/yöneticisi kar/zarar durumlarını, varlık ve borçlarını sağlıklı olarak yönetememektedir. Çünkü muhasebe ölçmektir. Ölçemediğinizi yönetemezsiniz, yönetemediğinizi kontrol edemezsiniz ve kontrol edemediğiniz de sizin değildir!

Finansal tablolar analiz edilirken; analizin sadece kısmi sonuçlar verebileceği ve ülkeden ülkeye sektörden sektöre değişiklik gösterebileceği unutulmamalıdır. Ayrıca, finansal analiz yöntemleri, tek başına anlamlı bilgiler üretmekte yetersiz kalabilmektedirler. Bu nedenle de mümkün olduğunca fazla yöntemi birlikte analiz etmekte ve yorumlamakta fayda vardır. Yukarıdaki açıklamalar ışığında sunulan -beklenen- oranlar genel ifadeler olmakla beraber; işletmelerdeki finansal oranların sektör ortalaması ile karşılaştırılması daha doğru sonuçlar verecektir.

Ne İfade Eder			TABLO 6
Özkaynak Karlılığı (Mali Rantabilite)	Dönem Net Karı Ortalama Özkaynaklar	İşletme sermayesinin verimli kullanılıp kullanılmadığını ifade etmektedir.	
Özkaynak Karlılığı (Ekonomik Rantabilite)	Dönem Net Karı + Finans. Gid + Vergi Ortalama Özkaynaklar	İşletmeye yatırılan fonların getirisini ifade etmektedir.	
Brüt Satış Karlılığı Oranı	Brüt Satış Karı Net Satışlar	İşletmenin hasılatıyla ilgili olarak maliyetlerini kontrol etme ve kazanma gücünün yüksekliğini ifade etmektedir.	
Faaliyet Karlılığı Oranı	Faaliyet Karı Net Satışlar	İşletmenin ana faaliyetlerinin ne derece karlı olduğunu ifade etmektedir.	